

Helsingborg som högskoleort

Utveckling av högre utbildning och forskning i Nordvästra Skåne

HELSINGBORGS
HANDELSFÖRENING

Denna rapport är utförd våren och sommaren 2023 av Jonas Gabrielsson på uppdrag av Helsingborgs Handelsförening. Syftet med rapporten är att analysera förutsättningarna att expandera högre utbildning och forskning i Helsingborg för att Nordvästra Skånes sammanhängande stadsbygd ska fortsätta utvecklas i positiv riktning. Arbetet har skett i dialog med föreningens arbetsgrupp bestående av Per Blixt, Göran Pelvén, Sven Rosenkvist, Christer Thordson och Anders Ylffors.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord	4
1. Introduktion och syfte	5
2. Helsingborg – ett centrum för handel och logistik	9
3. Högre utbildning som motor för stadsutveckling och regional tillväxt	15
4. Utvecklingen av högre utbildning i Helsingborg	19
5. Röster om Helsingborgs fortsatta utveckling	23
6. Förslag för framtiden	27
Referenser	29

SATSNING PÅ HÖGRE UTBILDNING I HELSINGBORG DRIVER STADENS UTVECKLING MED POSITIVA EFFEKTER FÖR HELA SAMHÄLLET

Helsingborg är Sveriges åttonde största stad och motor i en region med en fjärdedel av Skånes hela befolkning. Samtidigt som staden och Nordvästra Skåne växer finns det utmaningar. Utbildningsnivån är för låg och lägre än i andra jämförbara städer i Sverige vilket gör kompetensförsörjningen svårare för alla verksamheter. Brist på välutbildad arbetskraft får konsekvenser för möjligheterna att locka nya livskraftiga företag som skapar arbetstillfällen men också för tryggheten, integrationen och andra sociala aspekter.

Positionen som ett av Sveriges främsta logistik- och handelscentra gör Helsingborg till en naturlig plats för en spetsutbildning inom området. Den stora omställning inom handel- och distribution som bland annat drivs av digitalisering och e-handel ställer krav på ny kompetens och Sverige saknar en samlad kvalificerad högskoleutbildning på det här området.

För Handelsföreningen är en handelshögskola inom Handel & Logistik – en etablering som behövs idag ett högst genomförbart projekt. Redan för 120 år sen startade föreningen ett högre handelsinstitut just för att möta behovet av välutbildad arbetskraft, även då skedde det i en växande region med ett näringsliv i intensiv utveckling och omställning. De beslut som då togs för att ta tillvara Helsingborgs särskilda möjligheter innebar att staden tog stora kliv mot att bli den moderna storstad den är idag.

Etableringen av en Handelshögskola, som lockar såväl svenska som internationella studenter och fors-

mare till Helsingborg, är en viktig avgörande del av ett nytt kliv framåt. Just i vår region är det möjligt och finns alla förutsättningar att etablera och utveckla en miljö där utbildning och forskning sker i nära samarbete med företag, organisationer i branschen och civilsamhället.

I ett framtida kunskapskluster kommer även lokal högskoleutbildning av till exempel sjuksköterskor och forskollärare att vara viktig. Genom det initiativ Handelsföreningen tagit tillsammans med ett antal partners vill vi ta vara på de möjligheter som uppstår när Helsingborgs lasarett flyttas. I vår vision kommer det gamla lasarettområdet ge plats åt företag och verksamheter i sektorer som Life Science, logistik, e-handel, sjukvård, forskning och innovation. Verksamheter som kommer bidra till att lyfta kompetensnivån i regionen och som ställer krav på tillgången till utbildad arbetskraft.

Helsingborgs Handelsförening har tagit initiativ till den här rapporten som pekar på vad högre utbildning och forskning samt antalet utbildningsplatser kan betyda för den långsiktiga utvecklingen av en stad och en region. Bland annat visar forskningen tydligt att högskolor vars kunskap och verksamhet förankras lokalt är en drivande kraft för regional utveckling.

Genom att bygga vidare på sina styrkor och utnyttja de möjligheter som finns kan regioner som vår skapa kunskapskluster i nära samarbete mellan akademien, staden, region Skåne och näringslivet.

Helsingborg i september 2023

Fullmäktige Helsingborgs Handelsförening

1. INTRODUKTION OCH SYFTE

Helsingborg är en av Sveriges snabbast växande städer och med sina cirka 150 000 invånare utgör staden en betydande del av västra Skånes befolkning. Genom framgångsrik stadsutveckling har stadens äldre hamn- och industriområden utvecklats mot en tätare och mer attraktiv innerstad med integrerade stadsdelar och en levande stadskärna.

Vidare har Helsingborg sedan länge en utpräglad profil som nod för handel och logistik i Öresundsregionen med en av norra Europas ledande hamnar, ett av Sveriges mest välbesökta handelsområden, och en livskraftig besöksnäring. Under 2022 erhöll Helsingborg utmärkelsen *Årets stadskärna* vilken delas ut till den stad som visar störst framsteg, utveckling och förnyelse av centrum¹. En uttalad mål-

sättning i stadens fortsatta utveckling är att upplevelsen av Helsingborg ska vara lättillgänglig och nära för såväl boende som besökare och pendlare. Ambitionen är att stadens invånare ska uppleva en hög livskvalitet så att människor och företag når sin fulla potential i en långsiktigt hållbar tillväxt².

Helsingborg är en central del i den sammanhängande stadsbygd som består av samverkande kommu-

¹ *Helsingborg är Årets stadskärna 2022*, publicerad 19 maj 2022; <https://helsingborg.se/nyheter/helsingborg-ar-arets-stadskarna-2022/>

² *Text Livskvalitetsprogram 2016–2024*, Helsingborgs stads styrdokument för hållbar utveckling; *Vision Helsingborg 2035*, <https://helsingborg.se/kommun-och-politik/helsingborg-2035/>

ner i nordvästra hörnet av Skåne³. Med en befolkning på över 350 000 invånare står området för en dryg fjärdedel av av Skånes befolkning. Under det gemensamma varumärket *Familjen Helsingborg* sker ett omfattande samarbete mellan kommunerna för utveckling av den gemensamma stadsbygden i regionen. För att kunna utföra tjänster till invånare och företag har sammanlutningen format kommunalförbund, gemensam nämnd, gemensam upphandling, avtalssamverkan, samt bolag. En övergripande målsättning är att utveckla en mångsidig och sammanhängande stadsbygd i Nordvästra Skåne som skapar de bästa förutsättningarna för livskvalitet bland invånare och livskraft för företag.

Trots Nordvästra Skånes positiva utveckling finns det behov och utmaningar där offentliga och privata aktörer behöver samverka för att säkerställa att den gemensamma stadsbygden utvecklas i önskvärd riktning. Bland annat står västra Skåne, precis som övriga

Helsingborg är en central del i den sammanhängande stadsbygd som består av samverkande kommuner i nordvästra hörnet av Skåne

städer i Sverige, inför stora hållbarhetsutmaningar där växande stadsytor behöver planeras och organiseras på bästa sätt utifrån miljö-, energi- och transporteffektivitetsperspektiv (*Broberg, Broberg & Fransson, 2021*). Samtidigt fortsätter den digitala transformationen att påverka människor och företag i regionen där sam-

hällsutveckling och ekonomisk tillväxt i allt högre utsträckning drivs av investeringar i humankapital och immateriella tillgångar (*McAfee & Brynjolfsson 2017; Haskel & Westlake 2017*).

En central utmaning för Nordvästra Skåne är att säkerställa kompetensförsörjning och tillgången till specialistkompetens inom olika samhällsområden. Förändringstakten i samhället ställer ökade krav på flexibilitet och omställningsförmåga bland företag och medarbetare, och det är viktigt att matchningen på arbetsmarknaden fungerar så bra som möjligt (*Almerud et al., 2022*). Flera rapporter pekar på kompetensbrist i näringslivet där verksamheter har svårt att hitta välutbildad arbets-

3 Samarbete sker mellan kommunerna Bjuv, Båstad, Helsingborg, Höganäs, Klippan, Landskrona, Perstorp, Svalöv, Åstorp, Ängelholm och Örkelljunga. För mer information om Familjen Helsingborg, se <https://familjenhelsingborg.se/om-familjen-helsingborg/>

kraft (t ex Almerud et al., 2022; Hylander et al 2021). Arbetsmarknaden är samtidigt under förändring (t ex Ackum, 2020) där en del arbetsuppgifter som traditionellt har utförts av akademiker har försvunnit medan det har tillkommit andra arbetsuppgifter som förändrar kraven på kompetens och kunnande (Birath, Rydell & Sjöstrand, 2022; Fredriksson et al., 2023). Därtill arbetar yrkesverksamma längre upp i åldrarna vilket ökar behovet av en infrastruktur för kvalificerad fortbildning och vidareutbildning under hela yrkeslivet, det så kallade livslånga lärandet.

Även trygghetsfrågan är en brinnande punkt för att Helsingborg med omnejd ska kunna behålla sin attraktivitet och position som en av Sveriges ledande handelsstäder⁴. Exempelvis har Helsingborg vid flera tillfällen

Utbildning är ett kraftfullt verktyg för social omvandling, och dess positiva effekter sprider sig ofta genom hela samhället

de senaste åren framstått som den kommun i landet där minskad brottslighet och ökad trygghet anses vara den i särklass viktigaste frågan för att förbättra företagsklimatet⁵. Utbildning är ett kraftfullt verktyg för social omvandling, och dess positiva effekter sprider sig ofta genom hela samhället. I detta avseende kan ökade satsningar på högre utbildning leda till ett mer inkluderande samhälle, som gör staden och regionen mer trygg och säker.

Sammantaget pekar situationen på behovet av att utveckla och expandera högre utbildning och forskning i Nordvästra Skåne för att stärka regionens möjlighet att hantera komplexa samhällsutmaningar och möta en föränderlig arbetsmarknad. Kvalificerad utbildning och forskning inom områden

4 Helsingborg – en prisbelönt handelsstad som står inför utmaningar, publicerad 17 juni 2022; <https://www.svenskhandel.se/nyheter/pressmeddelande/helsingborg-en-prisbelont-handelsstad-som-star-infor-utmaningar>

5 Svenskt Näringsliv sammanställer årligen en ranking av det lokala företagsklimatet i Sveriges kommuner med syfte att visa var i landet det är mest gynnsamt att starta och driva företag. För en översiktlig sammanställning av deras undersökning av det lokala företagsklimatet i Sveriges kommuner, se: https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/lokalt-foretagsklimat/lokalt-foretagsklimat-ranking-2022_1189278.html

Sammantaget pekar situationen på behovet av att utveckla och expandera högre utbildning och forskning i Nordvästra Skåne för att stärka regionens möjlighet att hantera komplexa samhällsutmaningar och möta en föränderlig arbetsmarknad.

där Nordvästra Skåne ligger i framkant förbättrar tillgången på specialistkompetens och ökar möjligheten att attrahera investeringar och nya företag, vilket bidrar till den lokala och regionala ekonomin. Det gagnar inte bara det privata näringslivet i regionen utan även kommunala bolag som till exempel Öresundskraft och Helsingborgs hamn. Högre utbildning som ligger nära det lokala samhällets behov kan även stärka civilsamhälle och stimulera stadsbygdens utveckling. Fler högskoleplatser och ökad forskning med lokala förutsättningar som utgångspunkt rustar Nordvästra Skåne för framtiden och skapar möjlighet att fullt ut kunna ta del av den högre utbildningens ekonomiska, sociala och kulturella fördelar.

I denna rapport analyseras förutsättningarna att utveckla och expandera högre utbildning och forskning i Nordvästra Skåne. Syftet med rapporten är att visa på möjligheten att utveckla Helsingborg som högskoleort genom fler studieplatser och ökad forsk-

ning för att tillgodose nationella, regionala och lokala utvecklingsbehov i civilsamhälle och näringsliv. Analysen mynnar ut i ett antal rekommendationer för att Nordvästra Skånes sammanhängande stadsbygd ska utvecklas på samma villkor som andra högskoleorter i Sydsverige.

Rapporten är uppdelad i sex avsnitt. Efter inledningen diskuteras stadens och regionens särskilda förutsättningar som centrum för handel och logistik i avsnitt 2. Därefter följer en sammanställning av forskning och litteratur om högre utbildning som motor för kvalificerad kompetensförsörjning, entreprenörskap och regional utveckling i avsnitt 3. Avsnitt 4 ger en beskrivning kring utvecklingen av högre utbildning i Helsingborg. I avsnitt 5 lyfts röster från politik, akademi och näringsliv om Helsingborgs fortsatta utveckling som högskoleort med lokala förutsättningar som utgångspunkt. Avsnitt 6 summerar rapportens innehåll tillsammans med rekommendationer för framtiden.

2. HELSINGBORG – ETT CENTRUM FÖR HANDEL OCH LOGISTIK

Helsingborgs utveckling som centrum för handel och logistik har präglats av stadens läge; en plats där människor och varor möts, mellan Skåne och Västsverige, och till och från Europa (Jennbert, 2010). Placeringen vid Öresunds smalaste del är gynnsamt för handel vilket skapat goda förutsättningar för utbyten och flöden av material, information och betalningar inom och mellan företag och organisationer.

Under senare hälften av 1800-talet expanderade näringslivet och befolkningen ökade kraftigt (Follin, 1972; Ulfsparré, Bååth & Johannesson, 1992). Flera betydande industrier växte fram samtidigt som staden utvecklades till en viktig exporthamn, inklusive färjeförbindelserna mellan Helsingborg och Helsingör (Johannesson, 1980; Skansjö, 2020). Välkända företag och varumärken utvecklades och skapade en entreprenörsanda och ett samhällsengagemang som har karaktäriserat staden in i modern tid.

Det lokala näringslivet har tillsammans med politik och civilsamhälle bidragit till att Helsingborg idag utvecklats till en av Sveriges viktigaste förbindelser med omvärlden (Donelius, 2007). I staden möts E4an och E6an och stadens centralstation är en knutpunkt för färjorna till Helsingör. Containerhamnen har fraktklinjer till de största hamnarna i såväl Europa som övriga världen. Det finns långtgående planer på fasta förbindelser mellan Helsingborg och Helsingör. I kombination med hamnens expansion kommer ut-

vecklingen att öka den strategiska betydelsen av Helsingborg som logistiskt nav för handel och transporter. Staden är även en viktig del i en större och fortsatt växande arbetsmarknadsregion som innefattar hela västra Skåne och det större Köpenhamnsområdet, samt längs västkusten genom Halland.

Genom fortsatta satsningar på att utveckla infrastrukturen i Nordvästra Skåne binds hela Öresundsregionen samman med Västsverige och vidare till Oslo och Stockholm. Utvecklingen är viktig för att skapa möjligheter till effektiva och klimatsmarta produkter och tjänster inom logistik och godstransporter, vilket exempelvis stöder dansk export till Västsverige och Norge. Samtidigt är det en central aspekt i förhållande till det förändrade säkerhetsläget i Europa där Helsingborg med färjor, hamn och järnväg snabbt kan behöva bli del av ett större transportnät.

Handeln har alltid varit viktigt i Nordvästra Skåne,

Det lokala näringslivet har tillsammans med politik och civilsamhälle bidragit till att Helsingborg idag utvecklats till en av Sveriges viktigaste förbindelser med omvärlden.

både i detalj- och grossistledet. Samtidigt står handeln under stora förändringstryck, till exempel genom utbredningen av e-handel, men även på grund av att gränserna mellan handel och logistik inte längre är så tydliga. Bland annat har logistikupplevelsen utvecklats mot att bli en central del av kundupplevelsen i

förhållande till besöket i butik, samtidigt som ekologiskt hänsynstagande blir allt viktigare för att utveckla hållbara konsumtionsskedjor. Därtill påverkas arbetsmarknaden inom handel och logistik alltmer av en ökad automatisering av godstransporter och lagerhantering drivet av möjligheten att uppnå effektivare användning av transportfor-

don och lagerutrymmen. Den snabba utvecklingen inom sektorn har stor betydelse för behovet av framtida kompetensutveckling och kompetensförsörjning i regionen.

Ett exempel på utvecklingsområde i regionen där det finns stora behov av välutbildad personal och

bra infrastruktur för kompetensutvecklingsinsatser är e-handel. Nordvästra Skånes starka position inom handel och logistik tillsammans med tillgången på kringtjänster och en stark kultur av företagande och entreprenörskap är bidragande faktorer till att e-handeln idag sysselsätter över 6 500 personer och omsätter över 18 miljarder kronor. En genomgång av Helsingborg som e-handelsregion⁶ visar dessutom att en tredjedel av Sveriges e-handel har starka kopplingar till regionen. För att branschen skall fortsätta utvecklas behövs tillgång till välutbildad personal och en långsiktig infrastruktur för kvalificerad kompetensförsörjning, till exempel spetskompetenser inom supply-chain management, tekniska plattformar och digital marknadsföring. Kvalificerad högskoleutbildning inom handel och logistik kan här vara avgörande för att säkra en stor och växande branschs framtid i regionen.

Nordvästra Skåne har goda förutsättningar att fortsätta utvecklas i positiv riktning genom att stärka den regionala kompetensförsörjningen inom handel och logistik. Regionens näringsliv karaktäriseras av hög kunskapsintensitet där tillgången till specialistkompetens och forskning är centralt för konkurrenskraften för såväl enskilda företag som för regionen som helhet. Starka och växande företag skapar arbetstillfällen och skatteintäkter som i sin tur driver fram satsningar på infrastruktur och samhällsservice. Attraktiva miljöer där människor vill arbeta och bo ger ett tryggare civilsamhälle där människor engagerar sig genom fritidsaktiviteter, kultur och lärande. Fungerande grund- och gymnasieskolor skapar framförsikt och möjligheter för unga människor att ta sig vidare till kvalificerad yrkes-

utbildning och akademiska studier.

Högre utbildning kommer att ha en nyckelroll för att möta behovet av specialistkompetens i tider av teknologisk förändring och klimatomställning.

Den geografiska närheten till olika högskoleorter i Sydsvenskan är positiv för kompetensförsörjningen i Nordvästra Skåne. I södra Sverige, inom det område som brukar kallas Lärosäten Syd, finns till exempel Blekinge Tekniska Högskola, Högskolan i Halmstad, Högskolan Kristianstad, Linnéuniversitet, Lunds universitet, Malmö universitet

och Sveriges Lantbruksuniversitet. Dessutom finns Campus Helsingborg, en del av Lunds universitet, lokaliserad i Helsingborg.

En central frågeställning i sammanhanget är om det behövs fler studieplatser och ökad forskning i Helsingborg för att tillgodose nationella, regionala och lokala utvecklingsbehov. Ett stort antal företag och branscher upplever kompetensbrist samtidigt som arbetsmarknaden förändras på ett genomgripande sätt (*se t ex Almerud et al., 2022*). Samtidigt är det viktigt att uppmärksamma högskoleorternas positiva utveckling och de potentiella fördelar som en lokalt förankrad högskola⁷ ger (*Olofsson, 2014*) för att skapa goda förutsättningar för livskvalitet hos invånare och livskraft hos företag i regionen. Högre utbildning och forskning som ligger nära det lokala samhällets och näringslivets behov är en viktig fråga för den fortsatta samhällsutvecklingen i Nordvästra Skåne.

Tabell 1 visar en sammanställning över de orter i södra Sverige som har etablerat självständiga universitet och högskolor under de senaste 50 åren. Kristianstad, Kalmar och Växjö startade upp självständiga

Nordvästra Skåne har goda förutsättningar att fortsätta utvecklas i positiv riktning genom att stärka den regionala kompetensförsörjningen inom handel och logistik.

6 se *E-handels-regionen Helsingborg: en rapport om hur stark e-handel är i Helsingborgsregionen* gjord av E-commerce Park of Sweden, rapporten är tillgänglig på: <https://ecommercepark.se/2023/04/19/rapport-helsingborg-som-e-handelsstad/>

7 I den fortsatta rapporten används "högskola" som en generell benämning på såväl högskolor som universitet om inte annat anges. Begreppsanvändningen reflekterar 1977 års högskolereform som introducerade högskola som en gemensam benämning på svenska lärosäten för högre utbildning. Före reformen avsåg högskolor särskilda utbildningsanstalter för högre utbildning som i jämförelse med universitet hade ett mera begränsat eller specialinriktat utbud. I idag utgår istället skillnaden mellan universitet och högskolor utifrån lärosätets möjlighet att utfärda examina på forskarnivå. Ett universitet har ett generellt tillstånd att utfärda generella examina på forskarnivå medan en högskola inte per automatik har detta. Istället kan de få särskilt tillstånd att utfärda examina inom avgränsade områden efter prövning hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ).

Tabell 1: Lärosäten för högre utbildning i södra Sverige som tillkommit de senaste 50 åren

	Linnéuniversitetet, Växjö campus	Linnéuniversitetet, Kalmar campus	Högskolan i Kristianstad
<i>Storlek på orten</i>	97 000 (Växjö)	72 000 (Kalmar)	86 000 (Kristianstad)
<i>Akademisk utbildning innan staden blev självständig högskoleort</i>	Förskole- och lärarutbildning. Växjö blev filial till Lunds universitetet efter förslag från 1963 års universitets- och högskole-kommitté.	Förskole- och lärarutbildning.	Förskole- och lärarutbildning.
<i>Självständighet som högskoleort</i>	Högskolan i Växjö startade sin verksamhet 1977, och fick 1999 status som universitet. Växjö universitet slogs sedan samman med Högskolan i Kalmar år 2010 och bildade Linnéuniversitetet.	Högskolan i Kalmar startade sin verksamhet 1977, och slogs sedan samman med Växjö universitet år 2010 och bildade Linnéuniversitetet.	Högskolan i Kristianstad startade sin verksamhet 1977.
<i>Volym på utbildningen</i>	Idag studerar cirka 28 000 studenter på Linnéuniversitetets campus i Växjö.	Idag studerar cirka 16 000 studenter på Linnéuniversitetets campus i Kalmar.	Idag studerar cirka 14 000 studenter på Högskolan i Kristianstad.
<i>Anslagsbelopp utbildning -23</i>		1 204 546 tkr	456 061 tkr
<i>Anslagsbelopp forskning -23</i>		395 801 tkr	100 773 tkr
	Högskolan i Halmstad	Blekinge Tekniska Högskola	Malmö universitet
<i>Storlek på orten</i>	105 000 (Halmstad)	66 000 (Karlskrona) 29 000 (Ronneby)	357 000 (Malmö)
<i>Akademisk utbildning innan staden blev självständig högskoleort</i>	Förskoleutbildning.	N/A	Första självständiga akademiska utbildningen startade 1948. Uppgjick 1964 i Lunds universitet med fortsatt lokalisering i Malmö.
<i>Självständighet som högskoleort</i>	Högskolan i Halmstad startade sin verksamhet 1983.	Blekinge Tekniska Högskola startade sin verksamhet 1989 under namnet Högskolan i Karlskrona/Ronneby.	Malmö Högskola startade sin verksamhet 1998, och fick 2018 status som universitet.
<i>Volym på utbildningen</i>	Idag studerar cirka 12 000 studenter på Högskolan i Halmstad.	Idag studerar cirka 6 000 studenter på Blekinge Tekniska Högskola.	Idag studerar cirka 25 000 studenter på Malmö universitet.
<i>Anslagsbelopp utbildning -23</i>	461 501 tkr	286 503 tkr	1 078 634 tkr
<i>Anslagsbelopp forskning -23</i>	104 587 tkr	111 348 tkr	304 322 tkr

Källor: SCB; De första 20 åren, Högskoleverkets Rapportserie 1998:2R; webbsidor för respektive lärosäte.

högskolor i samband med högskolereformen 1977 som innebar att all eftergymnasial utbildning skulle bedrivas i form av högskoleutbildning. Samtliga orter hade förskole- eller lärarutbildning före reformen. Växjö hade även blivit filial till Lunds universitet redan efter förslag från 1963 års universitets- och högskolekommitté för att täcka det växande behovet av högre utbildning. Högskolan i Växjö fick status som universitet 1999 och slogs sedan samman med Högskolan i Kalmar vid bildandet av Linnéuniversitetet 2010.

Efter att ha fått förskoleutbildning på försök 1973 blev även Halmstad en intressant ort vid utbyggnaden av högre utbildning i Sverige. I samband med högskolereformen startades en filial till Lunds universitet där utbildningsutbudet riktades in mot vid den tiden unika utbildningskombinationer, som till exempel idrottspedagogik samt ingenjörutbildningar som integrerade maskinkonstruktion, elektronik och innovationsteknik. Sex år senare, 1983, blev Högskolan i Halmstad en självständig högskola.

Högskolan i Karlskrona/Ronneby bildas 1989 med ett campus i Gräsvik och ett campus i Ronneby. Utbildningsutbudet var specialiserat mot tillämpad informationsteknologi i linje med det framväxande behovet av specialistkompetens i ett allt mer informations- och kunskapsinriktade samhälle. Lärosätet bytte sedan namn till Blekinge Tekniska Högskola 2000, samma år som ytterligare ett campus i Karlshamn startas upp. Verksamheten i Ronneby överförs senare till Karlskrona 2010. Genom sitt särpräglade fokus på digitalisering och hållbar utveckling är lärosätet idag en av en av Sveriges tydligast profilerade högskolor.

Malmö högskola bildades 1998. Bakgrunden till satsningen var stora nedläggningar inom industrin och ökad utflyttning som skapade nedåtgående befolkningsskurvor och sjunkande utbildningsnivåer. Vid starten inrättades lärarutbildning, högskoleingenjör-

utbildning, tandvårdsutbildning och vårdutbildning som tidigare bedrivits i staden via Lunds universitet och Malmö kommun. Högskolan utvecklas bland annat genom utbildningar och forskning inom områden som migration och integration, interaktionsdesign (tillsammans med BTH), fastighetsföretagande, och spelutveckling, och lärosätet får status som universitet 2018.

Utvecklingen av den högre utbildningen i södra Sverige kan förstås utifrån en betydande ekonomisk strukturomvandling i kombination med en progressiv

utbildningspolitik som även inkluderade lägre utbildningsnivåer (Börjesson, 2011; Schön, 2014). Den första expansionen skedde i kölvattnet av att tyngdpunkten i ekonomin försköts från varuproduktion till tjänsteproduktion samtidigt som behovet av akademiker inom offentlig

sektor inom till exempel vård och omsorg ökade (se t ex Ekstedt, 1976). Den senare utvecklingen genomfördes under en period av omfattande ekonomisk kris, vilket ledde till stora nedläggningar inom industrin och en kraftig ökning av arbetslösheten.

Högskolor kan ses som regionalpolitiska instrument för att stimulera den samhällsekonomiska utvecklingen (Peer & Penker, 2016). Flera olika begrepp har använts för att belysa den högre utbildningens dynamik och drivkrafter, exempelvis trippel helix, lärande regioner, och regionala innovationssystem⁸. I sammanhanget har även betydelsen av den 'tredje uppgiften' lyfts fram där högskolorna förväntas samverka med omgivande samhälle för att matcha samhällets kompetensförsörjningsbehov och främja livslångt lärande. Ytterligare en trend som kan observeras är övergången från att enbart se betydelsen av högskolor från ett ekonomiskt kompetensförsörjningsperspektiv mot att även inkludera bredare icke-ekonomiska bidrag som innefattar till exempel politiska, demografiska, kulturella och sociala effekter (Boucher, Conway

Högskolor kan ses som regionalpolitiska instrument för att stimulera den samhällsekonomiska utvecklingen

8 Trippel helix, se t ex Etzkowitz & Leydesdorff, (2000); lärande regioner se t ex Keane Shaw & Allison (1999) och Maskell & Törnqvist (2003); regionala innovationssystem, se t ex Benneworth, Pinheiro, & Karlson (2017).

& Van Der Meer, 2003). Denna utveckling har i sin tur drivit fram ökade förväntningar på högskolornas betydelse för närsamhällets utveckling exempelvis i form av samhällsengagemang, medborgerligt inflytande och social service.

Sammantaget finns det goda skäl att anta att högre utbildning är sammanlänkad med både ekonomisk och social utveckling. Inte minst bör högskolornas centrala betydelse för lokal och regional samhällsutveckling lyftas fram. Mot denna bakgrund görs i nästa avsnitt en genomgång av forskningsbaserad litteratur som har studerat högre utbildning som motor för stadsutveckling och regional tillväxt.

Sammantaget finns det goda skäl att anta att högre utbildning är sammanlänkad med både ekonomisk och social utveckling. Inte minst bör högskolornas centrala betydelse för lokal och regional samhällsutveckling lyftas fram.

3. HÖGRE UTBILDNING SOM MOTOR FÖR STADSUTVECKLING OCH REGIONAL TILLVÄXT

Det finns omfattande forskning som betonar kopplingen mellan stadsutveckling och ekonomisk tillväxt. Städernas framsteg är ett direkt resultat av samhällets ekonomiska tillväxt och strukturella förändringar, där teknologiska och produktiva framsteg skapar geografiska omfördelningseffekter som påverkar relationerna mellan städer och landsbygd (Polése, 2005). Samtidigt fungerar urbanisering och framväxten av stadsområden som en katalysator för ekonomisk tillväxt genom att skapa mötesplatser där nya idéer och ny teknik växer fram (se t ex Jacobs, 1984; Bairoch, 1988; Florida, 2002). I detta avseende är staden en integrerad del av bredare geografiska, ekonomiska och sociala nätverk, där stadens utveckling ger positiva effekter både på regional och nationell nivå.

Stadsregioner drar nytta av ekonomiska fördelar som uppstår genom samlokalisering (Glaeser och Gottlieb, 2009). Genom att samla resurser på ett ställe blir det lättare att bygga infrastruktur för logistik och fysiska anläggningar, samtidigt som det kan bli mer kostnadseffektivt att erbjuda grundläggande tjänster till geografiskt närbelägna konsumenter och användare. Dessutom skapar stadens koncentration av resurser skalfördelar genom att skapa större marknader, minska informations- och transaktionskostnader för idéer, människor och transporter, samt öka tillgången till kompetent arbetskraft. Tillsammans med ökande utbildningsnivåer frigör staden en kraft av kreativitet och innovation, vilket ger ett levande civilsamhälle, småskaligt entreprenörskap och ökad global konkurrenskraft för etablerade verksamheter (Glaeser, 2011).

En central framgångsfaktor för stadsutveckling är tillgången till arbetskraft med specialkompetens som matchar regionens utvecklingsbehov. Glaeser och Saiz (2003) beskriver uppkomsten av kunskapsstaden som ett resultat av en ekonomiskt produktiv högskoleutbildad arbetskraft tillsammans med regioners förmåga att anpassa sig till pågående strukturförändringar i samhället. Det kvalificerade humankapitalet samverkar med de nya möjligheter som uppstår i den lokala

miljön, vilket gör att staden kan fortsätta att utvecklas genom att dra nytta av den växande kompetensbasen hos dess invånare. Högskolor kan ses som ekonomiska motorer där intellektuella och mänskliga resurser förenas och omvandlas till innovativa lösningar som bidrar till vitaliteten och välbefindandet i samhället (Cantor et al., 2013).

Utifrån ovanstående resonemang kan det konstateras att högre utbildning är starkt förknippad med stadsutveckling. Exempelvis har studier visat att högskolor via sina utbildningar skapar mer lokal tillväxt jämfört med specialiserad forskning och utvecklingsverksamhet (Jacobs, 1969). Samtidigt ger små ökning- ar av högskoleutbildade individer inom en stadsregion förhållandevis stora vinster i regionens bruttoprodukt per capita (Glaeser, 2011). Jämfört med konjunkturs- känsliga sektorer, som till exempel tillverkning, bygg- och detaljhandel, är högskolor dessutom mer stabila källor till sysselsättningstillväxt (Harkavy & Zuckerman, 1999; Parillo & De Socio, 2014).

Högskolor är samtidigt platsbundna organisationer som i regel utvecklar starka band till sina lokala samhällen genom sitt intresse för närområdets långsiktiga utveckling och välbefindande (Birch, Perry, & Taylor, 2013; Cantor et al., 2013; Friedman et al., 2013;

Goddard, Coombes, Kempton, & Vallance, 2014; Taylor & Luter, 2013). Förutom att säkerställa tillströmningen av skickliga och kreativa akademiker på arbetsmarknaden besitter de tillgångar som kan användas för att stödja lokal och regional utveckling, till exempel genom upphandling, efterfrågan på byggnader och professionella tjänster, samt markanvändning. De fungerar också som motorer för att söka och driva regionala utvecklingsprojekt via EU:s fonder och program (*se t ex Gabrielsson, 2021*). Tillsammans med andra typer av platsbundna "ankarinstitutioner" som till exempel vårdcentraler och sjukhus är de självklara samarbetspartners i städernas utveckling (*Birch et al, 2013; Parrillo & de Socio, 2014*).

Forskningen visar att högskolor kan utgöra en kraft för regional utveckling under förutsättning att deras kunskap och prestationer förankras i lokala sociala och ekonomiska nätverk (*Benneworth & Hospers, 2007*). Övergången till en kunskapsökonomi, i kombination med städernas mångfasette-

Forskningen visar att högskolor kan utgöra en kraft för regional utveckling under förutsättning att deras kunskap och prestationer förankras i lokala sociala och ekonomiska nätverk

rade utvecklingsbehov, har ökat kraven på högskolor att aktivt samverka med samhällets övriga delar (*Taylor & Luter, 2013*). Städernas regionala omfattning och den mångfald av intressenter som samexisterar i den bredare stasmiljön

har ökat efterfrågan på kvalificerad kunskapsproduktion och tjänsteutveckling (*Ohmae, 1995; Russo, van den Berg, & Lavanga, 2007*).

Högskolorna kan på sin sida erbjuda undervisning och forskning, samt utveckla lokala inkubatorsmiljöer och kunskapsnätverk som stimulerar innovation och kunskapsintensivt entreprenörskap (*Chatterton & Goddard, 2000; Arbo & Benneworth, 2007; Lindholm Dahlstrand, 2007*). Högskolorna fungerar i detta avseende som ett nav i ett "kunskapskluster" som drar till sig investeringar och välutbildad arbetskraft med goda förutsättningar att anpassa sig till samhällets strukturförändringar. Den dynamiska och mångfaldiga kultur som skapas kan i sin tur attrahera talanger som lockas av möjligheten till akademisk och professionell utveckling, vilket skapar en gynnsam miljö för kreativitet

och kulturellt utbyte (*Florida, 2002*). Gränserna mellan vad som är bäst för högskolan och vad som är bäst för den omgivande staden suddas ut, där starka kopplingar mellan akademi och omgivande samhälle främjar ekonomisk och social innovation i samhället.

Vad gäller icke-ekonomiska effekter visar Benneworth & Hospers (2007) att högskolor kan spela stor roll för långsiktig stadstillväxt i samband med strukturomvandlingar genom att ge stöd till regionala initiativ baserat på lärosätets undervisning, forskning och serviceverksamhet. Högskolor har även identifierats som ett lokalsamhälles dolda tillgångar när det gäller utvecklingspotential (*Harkavy & Zuckerman, 1999*). Högskolor ger i detta avseende flera fördelar för det lokala samhället, inklusive ökad köpkraft, förbättrade anställnings-, forsknings- och undervisningsfunktioner, samt att vara en "bra granne".

Globalt sett har högskolor även spelat en betydande roll i att driva på social integration för att främja långsiktig ekonomisk utveckling.

Globalt sett har högskolor även spelat en betydande roll i att driva på social integration för att främja långsiktig ekonomisk utveckling. Denna aspekt understryker dess samhällsliga funktion att vara "en agent för social rättvisa

och mobilitet" (*Boulton & Lucas, 2008, s. 4*). I Sverige kopplas diskussioner kring social integration ofta till lärosätets lagstadgade uppdrag att arbeta med breddad rekrytering för att skapa fler vägar till högskolestudier (*Bryntesson & Börjesson, 2021*), vilket är ett arbete som tangerar frågor kring såväl demokrati och rättvisa som regional utvecklingspolitik och kompetensförsörjning.

Utifrån en analys av nationell statistik i Danmark och Sverige lyfter Bryntesson & Börjesson (2021) att högskoleexpansion⁹ för breddad rekrytering har en klar potential att öka den sociala integrationen eftersom potentialen för ytterligare rekrytering är större

9 Expansion av högre utbildning bör samtidigt vägas mot risken för inflation av dess värde, vilket t ex kan driva studieprivilegierade grupper att höja sina utbildningsaspirationer och därigenom behåller sitt relativa försprång på arbetsmarknaden (Bryntesson & Börjesson 2021). För en diskussion kring inflation kopplat till expansion av högre utbildning, se även Alvesson (2011).

Tabell 2: Platsmässiga fördelar med lokala högskolor

Fördelar	Exempel
<i>Ekonomiska fördelar</i>	Högskolor fungerar som ekonomiska motorer genom att utbilda kvalificerad arbetskraft som kan anpassa sig till samhällets strukturförändringar. Koncentrationen av utbildning och forskning främjar företagsutveckling och kunskapsintensiva nätverk, vilket gynnar lokalsamhällets utveckling. Kvalificerad utbildning och forskning attraherar även företag och investeringar till området, vilket bidrar till innovation och entreprenörskap i den regionala ekonomin.
<i>Utbildningsmöjligheter</i>	Högskoleorter ger tillgång till högre utbildning för invånare som inte annars har möjlighet att ta en högskoleexamen t ex pga arbete och familjeåtaganden. Detta kan leda till större social och ekonomisk rörlighet, vilket gynnar både individer och samhället.
<i>Kulturella fördelar</i>	Högre utbildning skapar en gynnsam miljö för kreativitet och kulturellt utbyte. Högskoleorter arrangerar ofta kulturella evenemang, t ex musikkonserter, konstutställningar och teaterföreställningar, som kan locka besökare och erbjuda lokala underhållnings-alternativ som bidrar till kulturellt utbyte och kulturell förståelse.
<i>Offentliga tjänster</i>	Högskolor utvecklar starka band med sina samhällen, vilket stödjer lokal utveckling genom samarbete och regionala utvecklingsprojekt. Många högskolor samverkar med kommuner och statliga myndigheter för att ta itu med sociala och miljömässiga frågor som påverkar livskvaliteten i samhället på ett positivt sätt.

bland lägre socioekonomiska grupper, inte minst när det finns påtagliga ojämlikheter i samhället. Förutom det ökade humankapital som högre utbildning ger skapar högskolestudier även kontaktnät och sociala relationer via medstudering och studentorganisationer vid lärosätet, vilka kan vara minst lika betydelsefulla för studenters framtidsutsikter som själva utbildningen. Vad gäller frågan om social integration kan högre utbildning således användas för att åstadkomma önskvärda och meningsfulla förändringar i samhället, vilket bland annat kan ge positiva effekter i form av ökad inkludering med förbättrad trygghet och säkerhet som följd.

Tabell 2 visar en sammanställning över olika fördelar med lokala högskolor för stadsutveckling och regional tillväxt som kan identifieras i forskningen. Ett framträdande aspekt är ekonomiska argument som kompetensförsörjning och förbättrad innovationskraft. Bland annat ökar högre utbildningsnivåer organisationers förmåga att ta till sig teknisk och vetenskaplig kunskap som kan omsättas i nya produkter och tjänster (Cohen & Levinthal, 1989), vilket underlättar spridningen av innovationer (Hanushech & Wößmann, 2010). Därtill finns det påtagliga för-

delar som främjar utvecklingen av inkluderande och demokratiska institutioner i samhället (Boulton & Lucas, 2008), vilket är positivt för både ekonomin och människors livskvalitet.

Genomgången ovan visar på de platsmässiga fördelarna som en lokalt förankrad högskola ger. Samtidigt behöver den högre utbildningens betydelse för samhällets utveckling ses mot bakgrund av större strukturella förändringar i samhället där Sverige successivt har utvecklats till en innovationsdriven ekonomi som kännetecknas av kunskapsintensiva branscher och yrkesområden samt en expanderande tjänstsektor (Schön, 2014). Denna utveckling hänger i sin tur ihop med demografiska förändringar i samhället och en gradvis stigande utbildningsnivå sedan mitten av 1960-talet (Börjesson, 2011). I denna utveckling har även synen på högre utbildning förändrats. Från att i huvudsak haft en statsbärande funktion förbehållna en mycket liten del av befolkningen, har högre utbildning kommit att bli en nyckelfaktor för att stödja den ekonomiska utvecklingen i ett framväxande tjänstesamhälle (Gabrielsson & Edquist, 2013). Mot denna bakgrund görs i nästa avsnitt en översikt av den högre utbildningens långsiktiga utveckling i Helsingborg.

4. DEN HÖGRE UTBILDNINGENS UTVECKLING I HELSINGBORG

Helsingborgs utbildningsinsatser har följt stadsbyggens utveckling sedan medeltiden. Före reformationen på 1500-talet fanns det utbildning i staden kopplad till ett dominikanerkloster (*Selge, 1976*). Efter övergången till den lutherska kyrkan bedrevs sedan sekundär utbildning i form av en lärdomsskola som förberedde för vidare studier vid akademier och universitet (*Johannesson, 1980*). Under 1800-talets industriella tillväxt ökade behovet av utbildning inom olika hantverksområden. För att förse arbetsmarknaden med kvalificerad arbetskraft utvidgade staden den tekniska yrkesutbildningen under 1850-talet och i början av 1900-talet invigdes Helsingborgs högre handelsinstitut, senare känt som Handelsgymnasiet¹⁰.

Förändringen av Sveriges ekonomiska och demografiska struktur under 1900-talet satte ramar för utbildningssystemets fortsatta expansion. Under första hälften av 1900-talet hade några enstaka procent av befolkningen högre utbildning vilket ofta var förknippat med elitpositioner i samhället. Detta förhållande ändrades under 1960-talets studentexplosion (*se t ex Börjesson, 2011*). Under 1970-talet planerades omfattande reformer av det svenska utbildningssystemet för att möta samhällets och arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft där bland annat flera professionsutbildningar skulle akademiseras. Arbetet ledde fram till 1977 års högskolereform som innebar en omfattande systemutvidgning där en rad utbildningar och lärosäten som tidigare legat utanför den högre utbildningen nu kom att införlivas (*Ekstedt, 1976*). Reformen ledde

till etablering av sydsvenska högskolor i bland annat Kristianstad och sedermera Halmstad. Trots Helsingborg storlek och centrala läge inkluderades dock inte staden i planerna.

Expansionen av högre utbildning i Sverige tog sedan åter fart under 1990-talets ekonomiska kris, vilket bland annat aktualiserade frågan om högre utbildning i Helsingborg. Lunds Tekniska Högskola hade etablerat kortare tekniska utbildningar i staden 1989 baserat på det tekniska gymnasiet. Det fanns en bred politisk önskan om ett lärosäte i staden vilket ledde till kontakter med Lunds universitet (*de Wit Sandström, Malmström & Bergström 2020*). Universitetet var inledningsvis avvaktande men inställningen påverkades sedermera av regeringens beslut att etablera en ny högskola i Malmö, vilket innebar att vissa delar av Lunds befintliga universitetsutbildningar skulle flyttas över (*Edelbalk, 2022*). Förlusten av utbildningar kombinerat med möjligheten att förbättra den högre utbildningens tillgänglighet i nordvästra Skånes kom-

muner gjorde att universitetet sedermera började se positivt på att utveckla sin utbildningsverksamhet i Helsingborg.

Samarbetet med Lunds universitet formaliserades under andra hälften av 1990-talet. Regeringens budgetproposition 1997 markerade att en betydande andel av de grundutbildningsplatser som

tilldelades Lunds universitet skulle förläggas till Helsingborg. Detta öppnade upp för att erbjuda lokala utbildningar inom bland annat humaniora, samhällsvetenskap och naturvetenskap. Bland annat startades

Regeringens budgetpropositionen 1997 markerade att en betydande andel av de grundutbildningsplatser som tilldelades Lunds universitet skulle förläggas till Helsingborg.

¹⁰ För en beskrivning av den svenska handelsundervisningens historia, se t ex Kaleen (1952) och Gunnarsson (1988).

under 1998 socionomutbildning, ingenjörsprogram och några enstaka kurser, vilket var startskottet till en gradvis expansion av antalet utbildningsplatser i staden (Edelbalk, 2022). 1999 kom man överens om att Lunds universitet skulle hyra lokaler vid hamnen i den gamla Tretornfabriken. Genom avtalet etablerades Campus Helsingborg där befintliga utbildningar gradvis kunde samlas under ett tak samtidigt som utbildningsverksamheten gavs möjlighet att expandera.

Campus Helsingborg har sedan sin etablering kommit att präglas av gränsöverskridande forskning och utbildning i nära samverkan med företag och offentlig sektor (de Wit Sandström et al., 2020). I dag utbildar sig cirka 4 000 studenter till socionomer och ingenjörer eller inom strategisk kommunikation, service management, modevetenskap och juridik. Bland de utbildningsprogram som erbjuds finns det tretton på grundnivå, åtta på avancerad nivå, samt två högskoleförberedande utbildningar. Det finns även ett flertal fristående kurser inom strategisk kommunikation, service management, juridik och socialt arbete. Forskning sker bland annat inom handel, datavetenskap, logistik, modevetenskap, tjänstvetenskap, kommunikation och socialt arbete.

God samverkan är en viktig framgångsfaktor för att lyckas med relevant och efterfrågad kompetensförsörjning (se t ex Ramsten & Benner, 2019). Vad gäller samverkansdimensionen har staden Helsingborg och näringslivet erbjudit ett starkt stöd för att koppla den högre utbildningen vid Campus Helsingborg till stadens verksamheter och det lokala näringslivets behov (Haikola, 2016; de Wit Sandström et al., 2020). Vidare har det funnits ett målinriktat arbete med att göra Helsingborg till en attraktiv studentstad, vilket burit frukt då staden under våren 2023 intog en bronsplats på topplistan över Sveriges tio bästa studentstäder. Denna utveckling är mycket positiv för att fortsätta utveckla högre utbildning i Helsingborg.

Helsingborgs infrastruktur för högre utbildning behöver fortsätta att utvecklas i takt med den moderna samhällsutvecklingen. Den snabba teknologiska framstegen och det ökande behovet av klimatomställning är faktorer som driver fram ett allt mer komplext och kunskapsintensivt arbetsliv. Under de senaste decennierna har den expanderande tjänstesektorn fungerat som en kraftfull motor för ekonomisk tillväxt, och sedan 2000-talet har den helt dominerat sysselsättningen i Sverige (Hermelin, 2017). Denna

utveckling har gynnat yrken som kräver högre utbildning, medan yrken som är lättare att automatisera, såsom industri- och kontorsarbete med relativt låga utbildningskrav, har minskat (Fredriksson et al., 2023).

De pågående teknologiska framstegen som förflyttar artificiell intelligens (AI) bortom rutinarbete mot mer utmanande och kreativa arbetsuppgifter kommer sannolikt att påverka högt utbildade yrkesgrupper i större utsträckning än tidigare automatisering på arbetsmarknaden (Fredriksson et al., 2023). Till exempel kommer en betydande andel av tjänstemannayrken att påverkas av automatisering, vilket i sin tur kommer att leda till en omorganisering av arbetsuppgifter i ekonomin. Denna utveckling innebär både förändrade arbetsmetoder och möjligheter till produktivitetsvinster vilket kommer att påverka kompetenskraven¹¹ på arbetsmarknaden (Nedelkoska och Quintini, 2018).

En annan framträdande utvecklingstrend som betonar behovet av att utvidga den högre utbildningsinfrastrukturen regionen är det växande fokuset på livslångt lärande i samhället. Ett förlängt arbetsliv med höjd pensionsålder medför att individer behöver komplettera sina kunskaper för att undvika marginalisering på arbetsmarknaden, samtidigt som reformer och nya lagar rörande flexibilitet, omställningsförmåga och anställningsskydd har införts och börjat gälla. Genom att erbjudas möjligheter att utbilda eller vidareutbilda sig senare i livet kan invånare som har skaffat familj och rotat sig i regionen kontinuerligt utveckla de kompetenser som krävs på arbetsmarknaden, vilket säkerställer att arbetskraften förblir konkurrenskraftig på en föränderlig arbetsmarknad. Ökade möjligheter till livslångt lärande kan också främja social rörlighet

genom att ge individer med olika bakgrunder chansen att kontinuerligt förbättra sina färdigheter och kunskaper, vilket i sin tur minskar ekonomiska klyftor i samhället.

En regional infrastruktur för högre utbildning och livslångt lärande behöver säkerställa att såväl ungdomar som yrkesverksamma har möjlighet att erhålla relevanta kunskaper genom hela utbildningskedjan. Kompetensförsörjning via högre utbildning bör i detta avseende koordineras med yrkesutbildning på eftergymnasial nivå¹² inom områden som inte kräver akademisk utbildning men där det finns ett stort rekryteringsbehov och efterfrågan på välutbildad arbetskraft till exempel lager och logistik. Rörlighet mellan yrken, branscher och arbetsplatser är en viktig anpassningsmekanism som ger ökade möjligheter att bättre matcha arbete med kompetens i regionen. Erfarenhetsutbyte och ökad sam-

verkan mellan olika utbildningsformer är angeläget för att med ett samlat grepp möta kompetensbehoven på en arbetsmarknad som i stor utsträckning påverkas av teknologisk förändring och ökad internationell konkurrens.

Diskussionen ovan tillsammans med de platsbyråsiga lokalisering fördelar som lyfts fram i avsnitt tre (se tabell 2) pekar på behovet av att utveckla och expandera högre utbildning och forskning i Nordvästra Skåne. En noterbar utvecklingstrend i samarbetet mellan Helsingborg och Lunds universitet är i detta avseende ett ökat fokus på forskning vid Campus Helsingborg, vilket är positivt för de befintliga utbildningarnas attraktivitet och kvalitet. Samtidigt har möjligheten att prioritera en ökning av utbildningsvolymen förvägats allt eftersom avtalen förnyats. Det är svårt att få en

En regional infrastruktur för högre utbildning och livslångt lärande behöver säkerställa att såväl ungdomar som yrkesverksamma har möjlighet att erhålla relevanta kunskaper genom hela utbildningskedjan.

11 Framtiden är ovisst men erfarenheten så här långt är att AI-teknologi sällan ersätter hela yrken utan i de flesta fall förväntas en delmängd av arbetsuppgifterna exponeras för automatisering (Arntz, Gregory & Zierahn, 2016; Acemoglu & Restrepo, 2019; se även volymen Artificial Intelligence: Insights you need from Harvard Business Review, Harvard Business Review Press, med bidrag av bla Thomas H. Davenport, Vikram Mahidar, Erik Brynjolfsson och Andrew McAfee).

12 Yrkeshögskolan har blivit allt viktigare för utbudet av specialiserad kompetensförsörjning på eftergymnasial nivå. Denna form av utbildning kompletterar högskolans utbildningar men i vissa avseenden närmar de sig även varandra. För en utvecklad diskussion, se bla Regné, H. (2020) Förändrade behov av eftergymnasial utbildning, i Ackum, S. (red.) Ackum, S. (2020) *Arbetsmarknad i förändring: En antologi om förbättrad anställning*, Fores.

samlad bild av hur utbildningsvolymen utvecklats vid Campus Helsingborg eftersom det sedan starten saknats ett samlat ansvar för verksamheten. Enligt en rapport från ett utredningsuppdrag rörande Campus Helsingborg utveckling växte verksamheten till cirka 3 000 studenter fram till 2005, vilket efter en svacka sedan ökade till cirka 4 000 studenter¹³ 2015 (*Haikola, 2016*). Det innebär ungefär samma utbildningsvolym som råder idag. I jämförelse med andra högskoleorter i södra Sverige (*se Tabell 1*) kan den högre utbildningen i Helsingborg således betraktas som underdimensionerad i förhållande till stadsbygdens befolkningsstorlek och prognosticerade tillväxt¹⁴.

Sammantaget kan det konstateras att en betydande ökning av högskoleplatser och forskning i Helsingborg bör vara en prioriterad utvecklingsfråga för framtiden. Ökningen behövs för att möta Nordvästra Skånes behov av kvalificerad och relevant kompetens inom näringsliv och offentlig sektor. Dessutom är en ökning av betydelse för att regionen i högre utsträckning ska dra nytta av av den högre utbildningens eko-

nomiska, sociala och kulturella dynamik. Därtill är en satsning av både nationellt och internationellt intresse eftersom det utgör en av de mest väsentliga förutsättningarna för att stärka regionens konkurrenskraft och starka position inom handel och logistik. Nordvästra Skåne behöver äga sin framtid genom att utveckla regionens infrastruktur för kvalificerad kompetensförsörjning i takt med att digitalisering och klimatomställning dramatiskt omvandlar arbetsmarknadens kompetensbehov.

13 Detta motsvarar nästan 2 500 HST

14 Den prognosticerade tillväxten i Nordvästra Skåne fram till 2035 har uppskattats till drygt 400 000 invånare. Helsingborg som med sina 150 000 invånare idag står för cirka 1/3 av Nordvästra Skånes befolkning är den kommun som förväntas öka mest.

5. RÖSTER OM HELSINGBORGS UTVECKLING SOM HÖGSKOLEORT

Nedan följer en sammanställning av intervjuer med ett antal personer om idén att utveckla Helsingborg som högskoleort genom fler studieplatser och ökad forskning för att tillgodose nationella, regionala och lokala behov. Personerna inkluderar representanter från olika samhällsfärer såsom politik, akademi och näringsliv. Under intervjuerna gav de sina perspektiv på möjligheter och utmaningar i en sådan utveckling och vad som är viktigt i det fortsatta arbetet.

Ulrika Heindorff, riksdagsledamot

Ulrika Heindorff är politiker (M) och ordinarie riksdagsledamot sedan valet 2018, invald för Skåne läns västra valkrets. Hon är ledamot i socialförsäkringsutskottet och suppleant i civilutskottet. Hon har tidigare varit suppleant i bland annat utbildningsutskottet och näringsutskottet. Innan riksdagsarbetet har Ulrika varit politisk sekreterare samt suttit i regionfullmäktige, regionstyrelsen och i hälso- och sjukvårdsnämnden.

Ulrika understryker att kompetensförsörjningen är en av de mest avgörande frågorna för framtiden. Behovet av specialistkompetens innefattar många olika samhällssektorer från de allra mest högtbildade positionerna till avancerad praktisk industrikompetens. Sverige ska ha höga ambitioner som kunskapsnation, och kan en expansion av den högre utbildningen i nordvästra Skåne bidra till profilerade yrkesutbildningar och avancerad forskning så är det en viktig del av det större perspektivet.

Kopplingen till handel och logistik är en bra profilering i och med det logistiknav som Helsingborg med omnejd utgör. Den högre utbildningen spelar en nyckelroll i att möta arbetsmarknadens förändrade kompetensbehov. Det handlar dock inte bara om att öka tillgången på välutbildad arbetskraft, utan också om att öka omfattningen av forskning och samverkansprojekt inom närområdet. Genom ökad samverkan mellan akademi och omvärld kan innovationskraften stärkas inom näringslivet och den offentliga sektorn, vilket

ger en extra skjuts åt regionens utvecklingsarbete.

Det är även viktig att olika delar av samhället är redo för en utvidgning av högre utbildning. Helsingborg och de kringliggande kommuner måste i denna utveckling kunna erbjuda den infrastruktur som krävs, inklusive bostäder och kollektivtrafik. Det innebär också att företag är villiga att erbjuda samverkansmöjligheter i form av praktikplatser och examensarbeten. Redan idag finns det ett starkt intresse och engagemang för dessa frågor, vilket ger goda förutsättningar för en positiv utveckling framåt.

Ola Möller, riksdagsledamot

Ola Möller är politiker (S) och ordinarie riksdagsledamot sedan valet 2018, invald för Skåne läns västra valkrets. Han är ledamot i socialförsäkringsutskottet och har tidigare varit suppleant i bland annat civilutskottet, skatteutskottet, och Europarådets svenska delegation. Innan riksdagsarbetet har Ola varit kommunalråd i Helsingborgs kommun där han också varit politisk sekreterare och andre vice ordförande i Barn- och utbildningsnämnden.

Ola lyfter betydelsen av att satsa på högre utbildning i tider av omställning. Han förstår varför man vände sig söderut när frågan om att expandera högre utbildning i Helsingborgsområdet blev aktuell under 1990-talet. Helsingborg har ett diversifierat näringsliv med små handelsföretag och en stark position inom logistik och godstransporter, där en stor del av arbetskraften his-

toriskt inte behövt högre utbildning. Att kroka arm med Lunds universitet var således ett bra sätt att lägga grunden för denna satsning.

Men förutsättningarna har förändrats sedan dess och det är nödvändigt att anpassa sig till en ständigt föränderlig omvärld med allt högre kompetenskrav. Snabb teknologisk utveckling och behovet av klimatomställning påverkar inte bara näringslivet utan samhället i stort. Forskning och kunskapsspridning är avgörande för att driva på utvecklingen av effektiva och klimatsmarta produkter och tjänster, och här spelar den lokala kompetensförsörjningen en viktig roll för både yrkesmässig och personlig utveckling. Nordvästra Skåne behöver skapa goda förutsättningar så att både företaget och människor kan växa.

Samtidigt betonar Ola att högre utbildning har fler värde dimensioner än det rent ekonomiska. Att försörja näringslivet med kompetens är en viktig aspekt för ekonomisk utveckling men högre utbildning främjar även bildnings- och demokratiaspekter. Forskning och högre utbildning stimulerar till dialog och nyfikenhet och bygger sociala och kulturella strukturer i civilsamhället. Det behövs en progressiv utveckling som bygger bredare miljöer för högre utbildning

i samklang med de satsningar som redan görs mot att bli en smartare och mer hållbar stad och region.

Cecilia Fredriksson, professor vid Campus Helsingborg

Cecilia Fredriksson är professor i etnologi vid Institutionen för service management och tjänstvetenskap på Campus Helsingborg. Cecilia har varit engagerad vid Campus sedan slutet av 1990-talet när planerna på högre utbildning i Helsingborg började formas. Hon har bland annat varit en av de drivande för att utveckla utbildning och forskning kring modevetenskap och hon har även varit med och utvecklat centrum för handelsforskning.

Cecilia framhåller vikten av att utforska och förstå nya sätt att konsumera konst och kultur i vår samtid. Hennes egen forskning fokuserar på konsumtionskultur ur samtida och historiska perspektiv, där ett genomgående tema är intresset för kulturella lärandeprocesser och värdeskapande praktik. Kultur och kreativa uttryck erbjuder möjligheter att närma sig staden och stadsutvecklingen på intressanta sätt, samtidigt som kreativa näringar spelar en allt viktigare roll i samhället. Det öppnar även upp för nya samarbetsformer där

olika aktörer utmanas att se bortom sina egna gränser.

Cecilia lyfter fram styrkan i att betrakta handel och logistik som ett perspektiv som kan färdas över gränser och som belyser vad som händer när olika element möts. Detta gäller inte bara tvärvetenskapliga möten inom akademien, utan även möten över stadens olika samhällsfärer. Till exempel när näringslivet möter kommunen i frågor kring kultur och social utveckling. Det är fascinerande att hitta synergier i den energi som skapas när perspektiv bryts, och det finns stor potential att fortsätta utveckla kunskapsmiljöer för ömsesidigt utbyte som formar och stärker staden som en kreativ plats.

Samverkan med kommunerna i nordvästra Skåne är mycket värdefull för forskningens skärpa och utbildningens kvalitet. Det är av central betydelse för forskare att medverka i olika lokala utvecklingsprojekt samtidigt som förankringen i verklighetens praktik och utmaningar är viktig för studenternas kunskapsutveckling. Regionen fungerar som en testbädd där akademien i samverkan med det omgivande samhället kan utveckla perspektiv och ta fram innovativa och hållbara lösningar och tjänster som främjar stadens utveckling.

Lars Ljungälv, Bergendahl & Son

Lars Ljungälv är koncernchef för Bergendahl & Son där bland annat City Gross och Glitter ingår. Tidigare har han varit verksam inom svensk bankverksamhet, bland annat genom olika chefsposter inom Swedbank, och dessförinnan VD-poster för Färs & Frosta Sparbank och Sparbanken Öresund. Han har även varit styrelseordförande för Lunds universitet.

Lars betonar vikten av att säkerställa stabilitet och långsiktighet om man vill expandera den högre utbildningen i Helsingborg. Det är avgörande att identifiera specialiserade områden och erbjuda attraktiva utbildningar som kan bidra till förstärkt kompetens och tillväxt. En utmaning är att upprätthålla starka forskningsmiljöer och rekrytera kompetenta lärare som kan bidra till relevant utbildning av hög kvalitet. Det behövs en stabil struktur för att hålla verksamheten livskraftig och kontinuerligt arbeta med kvalitetsförbättringar.

För att utvärdera behovet av en lokal högskola i anslutning till en centralort som Helsingborg är det viktigt att noggrant undersöka om det är möjligt att bli en av de främsta aktörerna inom specialiserade områden. Om det finns en genomtänkt idé finns alltid

utrymme att utmana befintliga strukturer och system. Det handlar dock inte bara om att sträva efter att bli bäst, utan även om hur man som aktör inom utbildningssektorn kan komplettera de etablerade universitetet. Här är det viktigt att ha med Lunds universitet i dialogen för att hitta vägar framåt.

En annan central aspekt är att vara lyhörd för arbetsmarknadens behov. Potentialen i att investera i högre utbildning för att förse regionen med välutbildad arbetskraft ska inte underskattas. Men det är också viktigt att den högre utbildningen genererar rätt kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden för att påverka den lokala tillväxten. Därför är det viktigt att inkludera exempelvis kommuner och näringsliv i processen så att den högre utbildningen blir en sammanhållande kraft som möjliggör tillväxt och utveckling.

Tony Sandelius, Ingka Group

Tony Sandelius är Strategy, Development & Innovation Manager vid Ingka Group, som äger och driver IKEAs butiker över världen. Han började sin karriär som affärsutvecklare på IKEA, och har sedan dess haft olika chefsroller inom Ikea-nätverket med ansvar för bland annat affärs-, sortiments-, och produktutveckling.

Tony framhåller den snabba förändringstakten som en viktig faktor i diskussionen om behovet av kompetensförsörjning genom högre utbildning. Samhället genomgår en omvälvande strukturförändring och utvecklingen fortskrider i snabb takt. Kraven på högkvalitativa kundupplevelser ökar inom handel och logistik samtidigt som det finns en kompetensbrist inom områden som hållbara försörjningskedjor, automatisering av godstransporter och effektiv lagerhantering.

Företagens konkurrenskraft bygger i hög grad på viljan och förmågan att omfamna ny teknik och nya arbetsmetoder, och det krävs öppenhet och nyfikenhet för att utveckla och anpassa högre utbildning efter arbetslivets och samhällets behov. Här kan både akademien och näringslivet bli bättre på att närma sig och lära av varandra, för att utbildning ska vara relevant, effektiv och av hög kvalitet. Detta inkluderar även den akademiska forskningen som kan bidra med nya och värdefulla perspektiv på tjänsteutveckling inom handel och logistik.

Tony betonar vikten av att lyfta blicken och inte fastna i gamla invanda mönster. Traditionellt har högre utbildning varit väldigt geografiskt uppbyggd men med dagens digitala hjälpmedel är det möjligt att nå ut med utbildning på ett helt annat sätt. Det är viktigt att inte heller begränsa sig genom revirtänkande. Det finns behov av spännande och utmanande grepp och det kan till exempel finnas plats för flera samarbeten där olika utbildningsinstitutioner kan komplettera varandra. Hela Öresundsregionen kan ses som ett nav för kompetensförsörjning inom handel och logistik, och här kan Helsingborg och Nordvästra Skåne spela en viktig roll för att samla och tillgängliggöra den mest kvalificerade specialistkompetensen.

AVSNITT 6: FÖRSLAG FÖR FRAMTIDEN

I denna rapport har förutsättningarna för att utveckla och expandera högre utbildning och forskning i nordvästra Skåne analyserats. Regionen har en ledande position inom handel och logistik med kraftig befolkningstillväxt och stark framtidstro. Samtidigt står regionen inför betydande utmaningar.

Arbetsmarknaden karakteriseras av hög kunskapsintensitet som påverkas av internationell konkurrens, teknologisk förändring, och klimatomställning. För att säkerställa långsiktig och hållbar tillväxt i regionen krävs välutbildad arbetskraft och en infrastruktur för livslångt lärande som inte stannar vid ungdomsåren utan även omfattar fortbildning och vidareutbildning för yrkesverksamma.

Samtidigt är regionens utveckling inte bara en angelägenhet på lokal nivå utan även av stor nationell betydelse. Sverige är en av världens mest handelsberoende nationer, där i princip alla samhällsfunktioner är beroende av effektiva logistik- och godstransporttjänster. Nordvästra Skåne är en central knutpunkt för han-

del och logistik i södra Sverige och näringslivet präglas av en stark entreprenörskultur. Regionens innovationssystem huserar många framstående företag, inklusive globala aktörer med välkända varumärken och små till medelstora nischföretag med unika profiler och kompetenser. I detta avseende spelar Nordvästra Skåne en viktig roll som kompetenskluster, samtidigt som regionen möter en allt hårdare global konkurrens när det gäller investeringar och välutbildad arbetskraft. Den regionala kompetensen inom handel och logistik är av nationell och internationell betydelse och en samhällsfråga som hänger i luften är vad som händer om den inte formaliseras och utvecklas.

Utifrån rapportens analys rekommenderas följande punkter för att öka förutsättningarna att fortsätta utvecklas i positiv riktning.

1. Intensifiera dialogen med Lunds universitet vad gäller möjligheten till fler studieplatser och ökad forskning inom handel och logistik vid Campus Helsingborg som ligger i linje med stadsbygdens befolkningsstorlek och prognosticerade tillväxt. I dialogen bör Helsingborgs möjlighet att utveckla sin roll som lokal motor för samhällsutvecklingen i Nordvästra Skåne lyftas fram, likaså vikten av transparens i fördelningen av anslagsmedel för utbildning och forskning till Campus. Det krävs strategiska och proaktiva åtgärder för att möta behovet av att expandera högre utbildning och forskning i regionen. Om det finns organisatoriska eller lokalmässiga hinder för en nödvändig expansion bör alternativ övervägas för att fortskrida med frågan.

2. Bredda perspektivet på möjligheten att öka antalet utbildningsplatser i Helsingborg. Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv finns det goda möjligheter att stärka regionens position inom handel och logistik genom ökad samverkan och erfarenhetsutbyte med olika lärosäten i södra Sverige och Danmark. Nordvästra Skåne är en attraktiv stadsbygd placerad i en expansiv del av den snabbväxande Öresundsregionen. Ett breddat perspektiv skapar ett större handlingsutrymme och ökade möjligheter att utifrån lokala förutsättningar som utgångspunkt expandera det lokala utbudet av högre utbildning riktat mot näringar där det idag finns livskraftiga företag. På kortare sikt kan det innebära högskolekurser för fortbildning och vidareutbildning av yrkesverksamma i regionen. På längre sikt kan det leda till profilerade utbildningsprogram som stärker regionens kapacitet och lyskraft som kompetenscentrum för innovation och entreprenörskap inom handel och logistik.

3. Tillsätt en lokalt förankrad arbetsgrupp som utifrån stadsbygdens prognosticerade tillväxt och särskilda förutsättningar kan sätta fokus på frågan om att utveckla Helsingborg som självständig högskoleort. En profilerad högskola med inriktning mot handel och logistik kan i detta avseende förstärka regionens kapacitet och lyskraft inom näringar där det idag finns livskraftiga företag, samtidigt som det kompletterar pågående utvecklingsinsatser såsom omlokalisering av sjukhusområdet¹⁵ och de satsningar på vård- och lärarutbildningar som planeras i Helsingborg. I detta behöver ett skarpt förslag tas fram på hur en sådan målsättning ska kunna förverkligas i ett längre perspektiv, vilket inkluderar dialog med departementen. Det behövs även konkreta förslag på en organisatorisk grundstruktur, där stiftelseformen kan vara särskilt intressant att beakta och utvärdera. Arbetsgruppen bör bestå av en kärna som samlar nationella, regionala och lokala kompetenser med uppgift att föreslå konkreta steg för att ta projektet framåt. Arbetsgruppen kan sedan utökas för att få olika delar på plats i olika tidsmässiga steg. Det bör påpekas att en självständig högskola i Helsingborg profilerad mot områden där Nordvästra Skåne ligger i framkant inte behöver utesluta kompletterande utbildningssamarbeten med etablerade lärosäten som på olika sätt stärker stadens förmåga att möta arbetsmarknadens förändeliga kompetensbehov. Frågan behöver hanteras utifrån ett långsiktigt perspektiv på stadsbygdens utveckling för att noggrant och systematiskt utvärdera tänkbara möjligheter.

¹⁵ För en översikt, se t ex rapporten *En framtida innovationsmiljö för Life Science i Helsingborg – vision för Helsingborgs lasarett 2030* (Paulsson & Thufvesson, 2022).

REFERENSER

- Ackum, S. (2020) *Arbetsmarknad i förändring: En antologi om förbättrad anställning*, Fores.
- Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2019) *Automation and New Tasks: How Technology Displaces and Reinstates Labor*, National Bureau of Economic Research.
- Almerud, M., Ricksten, M., Palm, C., Karlsson, N., Bengtsson Jallow, A. & Wallén, U. (2022) *Håller svensk högre utbildning måttet när det kommer till kvalitet och relevans? En jämförande analys av svensk högre utbildning ur ett kompetensförsörjningsperspektiv*. Rapport. Stockholm: Svensk Näringsliv.
- Alvesson, M. (2011) *Tomhetens triumf: om grandiositet, illusionsnummer & nollsummespel*, Bokförlaget Atlas.
- Arbo, P. & Benneworth, P.S. (2007) *Understanding the Regional Contribution of Higher Education Institutions: A Literature Review*, OECD Education Working Paper 2007/09, OECD, Paris.
- Arntz, M., Gregory, T. & Zierahn, U. (2016) *The Risk of Automation for Jobs in OECD Countries: A Comparative Analysis*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 189, Paris: OECD Publishing.
- Bairoch, P. (1988) *Cities and Economic Development: From the Dawn of History to the Present*, University of Chicago Press.
- Birath, H. Rydell H. & Sjöstrand, C. (2022) *AI-ekonomier och robotcontrollers? Ekonomers framtida arbetsmarknad*. Rapport. Stockholm: Akavia.
- Birch, E., Perry, D. C., Taylor, H. L., Jr. (2013) *Universities as anchor institutions*, Journal of Higher Education Outreach and Engagement, 17(3), 7-13.
- Boucher, G., Conway, C. & Van Der Meer, E. (2003) *Tiers of engagement by universities in their region's development*, Regional Studies, 37, 887-897.
- Benneworth, P. & Hospers, G.-J. (2007) *The New Economic Geography of Old Industrial Regions: Universities as Global-Local Pipelines*, Environment and Planning C: Government and Policy, 25(6), 779-802.
- Boulton, G. and Lucas C. (2008) *What are universities for?* League of European Research Universities (LERU), Leuven.
- Broberg, K., Broberg, S. & Fransson, L. (2021) *Smarta hållbara städer i Skåne: Innovationsekosystemkartläggning*, RISE Research Institutes of Sweden.
- Bryntesson, A. & Börjesson, M (2021) *Breddad rekrytering till högre utbildning. En beskrivning och jämförelse av policy och utfall i de skandinaviska länderna*. Rapport från Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi 63. Uppsala: SEC, Uppsala universitet.
- Caloghirou, Y., Tsakanikas, A. & Vonortas, N. (2001) *University-Industry Cooperation in the Context of the European Framework Programmes*, Journal of Technology Transfer, 26(1), 153-161.
- Cantor, N., Englot, P. & Higgins, M. (2013) *Making the Work of Anchor Institutions Stick: Building Coalitions and Collective Expertise*, Journal of Higher Education Outreach and Engagement, 17(3), 17-46.
- Chatterton, P. & Goddard, J. (2000) *The Response of Higher Education Institutions to Regional Needs*, European Journal of Education, 35(4), 475-496.
- Cohen, W. and Levinthal, D. (1990) *Absorptive Capacity: A New Perspective on Learning and Innovation*. Administrative Science Quarterly, 35, 128-152.
- Donelius, A. (2007) *Helsingborg: Här börjar kontinenten*, Helsingborg: Helsingborg stad/Liljedahl blå.
- Edelbalk, P.G. (2022), *Socialhögskolans etablering som universitetsinstitution 1977 - 2000*, kapitel 2 i A. Angelin & T Hjort (red.) *Socialt arbete i förändring – utmaningar och villkor inom utbildning, forskning och praktik*, Jubileumsbok 2022.
- Ekstedt, E. (1976) *Utbildningsexpansionen: En studie över den högre utbildningens expansion och ekonomins strukturella omvandling i Sverige under efterkrigstiden*, Uppsala: Uppsala universitet.
- Florida, R. (2002) *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. New York: Basic Books.
- Follin, E. (1972) *Helsingborgs historia*, Rediviva: Stockholm.
- Fredriksson, P., Graetz, G., Hensvik, L. & Seim, D. (2023) *Strukturumvandling på svensk arbetsmarknad: konsekvenser och policyåtgärder*. Konjunkturrådets rapport 2023, Stockholm: SNS Förlag.
- Friedman, D., Perry, D., & Menendez, C. (2013) *The foundational role of the universities as anchor institutions in urban development*, Washington, DC: Coalition of Urban Serving Institutions.
- Gabrielsson, J. & Edquist, C. (2012) *Entreprenörskap och tillväxtföretagande bland akademiker i Sverige*, delrapport i Mønsted, M., C. Edquist, J. Gabrielsson, J. Holst Jensen, L. Grünfelt, L., *Entreprenörskap og vækst blandt akademikere i Norden*, Nordic Innovation Publication 2012:07.
- Gabrielsson, J. (2021) *Analys av EU-finansierade projekt i Haland - systemeffekter på regional nivå*, projektrapport, Högskolan i Halmstad.
- Glaeser, E.L. & Saiz, A. (2004) *The Rise of the Skilled City*, Brookings-Wharton Papers on Urban Affairs, 5, 47-94.

- Glaeser, E.L. & Gottlieb, J.D. (2009) *The Wealth of Cities: Agglomeration Economies and Spatial Equilibrium in the United States*, Journal of Economic Literature, 47(4), 983-1028.
- Glaeser, E. (2011) *The Triumph of the City: How Our Greatest Invention Makes Us Richer, Smarter, Greener, Healthier and Happier*. Penguin Press.
- Goddard, J., Coombes, M., Kempton, L. & Vallance, P. (2014) *Universities as anchor institutions in cities in a turbulent funding environment: vulnerable institutions and vulnerable places in England*, Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, 7(2), 307-325.
- Gunnarsson, E. (1988) *Från Hansa till Handelshögskola: Svensk ekonomundervisning fram till 1909*, Acta Universitatis Upsalien-sis. Studia Oeconomiae Negotiorum 29, Stockholm: Almqvist & Wiksell International (avhandling).
- Haikola, L. (2016) *Rapport: Utredningsuppdrag rörande Campus Helsingborg*, Rektorsbeslut 2016-06-16, DNR Styr 2016/850.
- Hanushek, E.A. & Wößmann, L. (2010) *Education and economic growth*, International Encycloperia of Education, Oxford: Elsevier.
- Harkavy, I., & Zuckerman, H. (1999). *Eds and meds: Cities' hidden assets*. Washington, DC: Brookings Institution.
- Harris, M. & Holley, K. (2015) *Universities as Anchor Institutions: Economic and Social Potential for Urban Development*, in M. Paulsen (ed.). Higher Education: Handbook of Theory and Research, Springer.
- Haskel, J. & Westlake, S. 2017. *Capitalism without capital: The rise of the intangible economy*. Princeton University Press.
- Hermelin, B. (2017) *Lokal utveckling efter deindustrieringen*, kapitel i Syssner, J., Häggroth, S. & Ramberg, U. (red.) Att äga framtiden: Perspektiv på kommunal utveckling, pp. 185-194.
- Hylander, J., Sahlén, M., Wallén, U. & Berg, A. (2021) *Utländska masterstudenter och doktorander lämnar Sverige: Problem och hinder för internationell spetskompetens att stanna i Sverige*. Rapport. Stockholm: Svensk Näringsliv.
- Jacobs (1969) *The Economy of Cities*. Vintage, New York.
- Jacobs, J. (1984). *Cities and the Wealth of Nations*. New York: Random House.
- Jennbert, K. (2010) *Helsingborgs förhistoria*, ingår i Ulfsparré, A., C. & Greiff, M. (red) *Helsingborgs historia: Landsbygden*, Helsingborg: Helsingborgs stad
- Johannesson, G. (1980) *Helsingborg: Stad i 900 år*, Stockholm: AWE/Geber.
- Kaleen, G. (1952) *Huvuddragen av den svenska handelsundervisningens historia fram till år 1830*. Stockholm: Nordiska bokhandeln (avhandling).
- Lindholm Dahlstrand, Å. (2007) *Technology-based entrepreneurship and regional development: the case of Sweden*, European Business Review, 19 (5), 373-386.
- McAfee, A. & Brynjolfsson, E. (2017) *Machine, Platform, Crowd: Harnessing Our Digital Future*. New York: W.W. Norton & Company.
- Nedelkoska, L. & Quintini, G. (2018) *Automation, skills use and training*. OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 202.
- Ohmae, K. (1995) *The End of the Nation State*, New York: The Free Press.
- Olofsson, J. (2014) *Kunskapekonomi och regional utveckling*, i von Friedrichs, Y., Gawell, M. & Wincent, J. (red.) *Samhälls-entreprenörskap – samverkande för lokal utveckling*. Östersund: Mittuniversitetet (Social Science Reports from Mid Sweden University).
- Parrillo, A.J. & de Socio, M. (2014) *Universities and Hospitals as Agents of Economic Stability and Growth in Small Cities: A Comparative Analysis*, The Industrial Geographer , 11, 1–28.
- Paulsson, N. & Thufvesson, O. (2022) *En framtida innovationsmiljö för Life Science i helsingborg – vision för Helsingborgs lasarett 2030*, Rapport. Helsingborg: Helsingborgs Handelsförening.
- Peer, V. & Penker, M. (2016). *Higher education institutions and regional development: A meta-analysis*. International Regional Science Review, 39(2), 228-253.
- Pinheiro, R., Benneworth, P. & Jones, G.A. (2012) *Universities and Regional Development: A Critical Assessment of Tensions and Contradictions*, London: Routledge.
- Polèse, M. (2005) *Cities and National Economic Growth: A Re-appraisal*, Urban Studies, 42(8), 1429–1451.
- Ramsten, A-C. & Benner, M. (2019) *Forskningspolitik för en kunskapsberoende värld: Samling för samverkan*, Stockholm: Vinnova – Sveriges innovationsmyndighet.
- Russo, A.P, van den Berg, L, & Lavanga, M. (2007) *Toward a sustainable relationship between City and university: A stakeholder approach*, Journal of Planning, Education and Research, 27(2), 199- 216.
- Schön, L. (2014) *En modern svensk ekonomisk historia: tillväxt och omvandling under två sekel*, Lund: Studentlitteratur.
- Selge, A. (1976) *Boken om Helsingborg*, Stockholm: Natur och Kultur.
- Skansjö, S. (2020) *Skånes historia*, Historiska media.
- Taylor, H. T., & Luter, D. G. (2013) *A report by the Anchor Institutions Task Force (AITF)*. New York, NY: Marga, Inc.
- Ulfsparré, A.C., Bååth, L.M. & Johannesson, G. (1992) *Helsingborgs historia: Befolkning, förvaltning, kommunal service 1863-1970*, Helsingborg: Helsingborgs stad.
- de Wit Peer, V. & Penker, M. (2016) *Higher education institutions and regional development: A meta-analysis*, International Regional Science Review, 39(2), 228-253.
- de Wit Sandström, I., Malmström, B. & Bergström, M. (2020) *1666 • 1999 • 2000 • 2020: Campus Helsingborg 20 år*, Helsingborg: Lunds universitet, Campus Helsingborg.

Jonas Gabrielsson

Professor i företagsekonomi vid Akademin för Företagande, Innovation och Hållbarhet, Högskolan i Halmstad. Långvarigt forskningsintresse kring entreprenörskap och näringslivsutveckling kopplat till universitets- och högskolemiljöer. Aktuell forskning inkluderar även entreprenörskapsutbildning för att möta samhällsutmaningar samt utveckling av innovationsekosystem i smarta städer och samhällen.

HELSINGBORGS
HANDELSFÖRENING

Kungsgatan 6, 3 trappor, 252 21 Helsingborg. Tel: 0709-14 45 11
info@handelsforeningen.com www.handelsforeningen.com